

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Ярмолинського Леоніда Михайловича

«Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки» представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

1. Актуальність дисертаційної роботи

Важливою умовою системи підготовки футболістів є чітке дотримання вимог, що стосуються вікових та індивідуальних анатомо-фізіологічних особливостей організму. Враховуючи те, що сучасний футбол став більш комбінаційним та швидким у всіх компонентах гри, а також більш жорстким, що пов'язано зі зростанням конкуренції та ціни за перемогу, відсутність урахування вікових особливостей та корекції станів, що становлять ризик для здоров'я спортсмена можуть призводити до порушень в різних системах організму, у тому числі в опорно-руховому апараті. Порушення постави завжди розглядались як передумова до застосування профілактичних заходів, що направлені на покращення стану фізичного здоров'я. Особливого значення набувають відхилення від норми стану постави у юних футболістів, тому що їх наявність у поєднанні з надмірними фізичними навантаженнями у період формування та росту організму можуть призводити до розвитку патологічних станів та захворювань хребта. Здорова постава є одним з факторів, що сприяє профілактиці захворювань хребта і забезпечується його фізіологічними вигинами які за умов їх оптимальної амортизації протидіють деформуванню хребців, тому своєчасне виявлення та корекція порушень постави можуть сприяти збереженню здоров'я юного футболіста.

Беручи до уваги вищезазначене, досліджувана наукова проблема без сумніву є актуальною для сучасних запитів теорії і практики юнацького спорту.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри кінезіології Національного університету фізичного виховання і спорту України та відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України за темою 3.2.1. «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні і реабілітації з урахуванням просторової організації тіла людини» (номер державної реєстрації 0106U010786); Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України за темою 3.7. «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні і реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734). У 2016–2017 роках дослідження виконувалися згідно з планом науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України за темою 3.13. «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U001615) та 2.21 «Удосконалення системи підготовки на сучасному етапі розвитку футболу» (номер державної реєстрації 0116U001618).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих в дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації сформульовані достатньою мірою та обґрунтовані експериментальними даними відповідно до мети й завдань дослідження. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тривалістю експерименту та достатньою кількістю учасників і використанням сучасних методів, що відповідають вимогам метрології.

Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів, мети та завдань дослідження, коректністю статистичної обробки даних. Робота містить достатню кількість цифрового і графічного матеріалу, який оформлений належним чином. Все це уможливорює наочне уявлення про отримані результати.

Дисертаційна робота викладена на 236 сторінках основного тексту і складається з переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаної літератури (294 джерела), додатків. Робота ілюстрована 27 таблицями і 32 рисунками.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати і розробити технологію корекції порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки для підвищення її здоров'яформуючої спрямованості.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити теоретичні знання, а також вітчизняний та зарубіжний досвід використання технології корекції і профілактики функціональних порушень опорно-рухового апарату в процесі підготовки юних спортсменів.
2. Вивчити морфофункціональні характеристики футболістів 7–9 років, а також визначити порушення постави.
3. Розробити структуру і зміст технології, спрямованої на корекцію порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки.
4. Оцінити ефективність технології корекції порушень постави у юних футболістів 7-9 років.

У вступі дисертації автором обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та особистий внесок здобувача; визначено сферу апробації результатів дослідження; зазначено науковий доробок автора за темою дисертації.

У першому розділі – «Аналіз стану науково-методичної розробленості питань корекції функціональних порушень опорно-рухового апарату у

спортсменів» – автором висвітлено початковий етап у загальній структурі багаторічної спортивної підготовки спортсменів (на прикладі футболу); розглянуто актуальні проблеми функціонального стану опорно-рухового апарату юних спортсменів; охарактеризовано сучасні підходи до профілактики і корекції порушень постави спортсменів.

Наголошується, на необхідності вживати кардинальних заходів, спрямованих на гармонійний фізичний розвиток юних футболістів, збереження їхнього здоров'я у тренувальному процесі, а організацію спортивного тренування, що має на меті збереження здоров'я, необхідно ставити на чільне місце у загальному процесі спортивної підготовки спортсменів.

У *другому розділі* – **«Методи та організація дослідження»** – представлено методологію дослідження, що стала основою розробки авторських підходів до корекції порушень постави у юних футболістів. Науково та методично вірно описано організацію дослідження та подані і ґрунтовно описані методи дослідження, які застосовувалися пошукувачем, а саме: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, документальних матеріалів; педагогічні методи: педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент; антропометрія; відеометрія; метод експертних оцінок; методи математичної статистики.

Зазначено, що експериментальна робота за темою дисертації виконувалася в період з 2010 по 2017 рр. у чотири етапи. Відповідність обраних методів дослідження та поставлених у роботі завдань, адекватна організація дослідження, коректна статистична обробка його результатів дозволяють зробити висновок про належний рівень достовірності отриманих результатів.

У *третьому розділі* – **«Характеристика морфофункціонального розвитку юних футболістів»** – представлено результати констатувального експерименту. Дані проведеного автором констатувального експерименту

дозволяють виявити особливості соматоскопічних характеристик юних футболістів, які у подальшому враховувались при розробці авторської технології.

Зазначається, що тренувальні заняття юних футболістів будуть мати більш чітку оздоровчу спрямованість, якщо програмування та конкретне планування засобів спортивного тренування буде проводитися з урахуванням особливостей гоніометрії тіла спортсменів та послідовності вирішення ними завдань фізичного удосконалення.

Автор акцентує увагу на тому, що ґрунтуючись на визнанні безумовної значущості стану здоров'я юних спортсменів для досягнення високих спортивних результатів у майбутньому, запровадження профілактико-корекційних технологій у сучасну систему підготовки атлетів набуває особливої актуальності.

У четвертому розділі – **«Обґрунтування і розробка технології корекції порушень постави юних футболістів»** представлені дані формувального експерименту. Дослідження було спрямоване на розробку та обґрунтування технології корекції порушень постави юних футболістів.

Розкрито основні складові технології корекції порушень постави футболістів на етапі початкової підготовки, а саме мету, завдання, принципи, критерії ефективності, модулі, блоки фізичних вправ.

При розробці технології корекції порушень постави юних футболістів, автор опирався на фундаментальні праці В. О. Кашуби, Н. Л. Носової, А. А. Дяченко, О. А. Юрченко, А. І. Альшиної щодо добору і використання фізичних вправ у процесі організації корегуючих заходів з дітьми молодшого шкільного віку.

Окремо хочеться відмітити, що автором розроблено інформаційно-методичну систему «TORSO», яка є основою модуля «Теорія». Меню мультимедіа-системи являє собою посторінковий елемент управління із вкладками та гіперпосиланнями.

Визначальними ознаками запропонованої технології корекції порушень постави в практику підготовки юних футболістів є: здійснення діагностики вихідного стану постави; облік динаміки стану постави спортсмена в умовах цілеспрямованих педагогічних впливів; варіювання використання засобів і методів (кількість, дозування) відповідно до індивідуальної реакції організму юного футболіста на корекційні впливи.

Ефективність запропонованої автором технології корекції порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки засвідчують кількісні зміни досліджуваних показників в осіб експериментальних та контрольних груп.

У *п'ятому розділі* – «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» здійснено узагальнення експериментальних даних і теоретичного аналізу, що уможливило вирішення важливого науково-практичного завдання – корекції порушень постави юних футболістів. Автор формулює наукові положення, які отримали подальшого розвитку, були удосконалені та сформульовані вперше у його дослідженнях.

Загальні висновки дисертації є логічним підсумком проведеного дослідження, несуть теоретичну і числову інформацію та відображають результати наукового пошуку.

Аналіз дисертаційної роботи Ярмолинського Л. М. переконує в достатньому рівні наукової та професійної підготовленості здобувача.

3. Достовірність результатів, їх новизна.

Надійність і вірогідність отриманих даних забезпечується вибором методів адекватних меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки досліджуваних, використанням взаємодоповнюючих методів, послідовною реалізацією теоретичних положень у розв'язанні завдань, застосуванням сучасного апарату математичної статистики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *абсолютно новими* результатами дослідження є розробка технології корекції порушень

постави юних футболістів та уперше подана кількісна характеристика біогеометричного профілю постави юних футболістів 7–9 років.

Підтверджено дослідження науковців, згідно з якими функціональні порушення ОРА дітей чинять вплив на гоніометрію їх тіла.

Доповнено: дані, які характеризують вікову динаміку формування біогеометричного профілю постави дітей молодшого шкільного віку; дані показників фізичної підготовленості юних футболістів; результати досліджень деяких авторів, які характеризують особливості порушень постави юних спортсменів.

Практична реалізація сформульованих положень дозволить тренерам раціонально побудувати й ефективно керувати тренувальним процесом, спрямованим на корекцію і профілактику функціональних порушень ОРА юних футболістів.

Результати дослідження впроваджені в навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України під час викладання дисциплін «Інформатика і інформаційні технології в фізичному вихованні і спорті», «Основи прикладної кінезіології», «Футбол», Харківської державної академії фізичної культури з дисципліни «Теорія і методика викладання обраного виду спорту», в практику підготовки юних футболістів ДЮСШ «Юність» м. Лозової, ДЮСШ № 10 м. Києва, ФК «Діназ» м. Вишгорода, комунального закладу «ДЮСШ з футболу та інших ігрових видів спорту» м. Тернополя, що підтверджено відповідними актами.

4. Повнота викладених наукових положень, висновків, сформованих в дисертації і в опублікованих роботах.

Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 8 наукових працях, з яких 6 – у спеціалізованих виданнях України, з них 2 включено до міжнародної наукометричної бази; 1 стаття у фаховому періодичному виданні іншої держави; 1 публікація має апробаційний характер.

За основними положеннями дисертаційної роботи були зроблені доповіді

на Міжнародних наукових конференціях молодих учених «Молодь і олімпійський рух» (Київ, 2012–2016); Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту і фізичної реабілітації» (Дніпропетровськ, 2013); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту і туризму» (Запоріжжя, 2013); XIII Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми удосконалення системи навчання в галузі фізичної культури» (Кишинів, 2013); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я» (Харків, 2013); XVIII Міжнародному науковому конгресі «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Алмати, 2014); Всеукраїнських електронних конференціях «Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті» (Київ, 2015–2017); науково-методичних конференціях кафедри кінезіології Національного університету фізичного виховання і спорту України (2011–2015).

Аналіз змісту публікацій дозволив зробити висновок, що в них достатньо повно відображені результати дослідження.

Дисертація написана методично грамотно, орфографічно та стилістично витримана на високому рівні.

Зміст автореферату повністю відображає результати основного дослідження, представленого у дисертаційній роботі.

Дисертацію виконано відповідно вимог до кандидатських дисертацій.

5. Зауваження та недоліки дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Ярмолинського Л. М. на тему «Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки», варто висловити певні зауваження:

1. В актуальності роботи дисертант систематизував величезний пласт наукових даних із окресленої проблеми. У той же час, цей підрозділ був би

більш аргументований, якби здобувач подав інформацію про те, як така проблема вирішується в провідних футбольних країнах світу.

2. При наданні інформації про зв'язок дисертаційної роботи з науковими планами, темами, на мою думку, в 2016-2017 роках досить було б вказати тему 2.21. «Удосконалення системи підготовки на сучасному етапі розвитку футболу», яка безпосередньо відноситься до тематики дисертаційного дослідження.

3. Ряд положень, який дисертант представив в 1 розділі, логічніше можливо подати не як констатацію фактів, а описати крізь призму особистого погляду на питання, які розглядаються.

4. У другому розділі методи дослідження описані занадто деталізовано.

5. У підрозділі 3.1. здобувач представив динаміку стану постави у футболістів 7-9 років. Як дисертант може прокоментувати виявлену тенденцію погіршення стану постави у юних футболістів? Крім того, хотілося б почути відповідь на те, як відрізняється виявлена негативна тенденція стану постави футболістів 7-9 років з інформацією про стан молодших школярів у процесі фізичного виховання?

6. У підрозділі 3.3 дисертант вивчив стан біогеометричного профілю постави на основі трьох показників гоніометрії тіла. У той же час, здобувач не акцентував, який із зазначених показників надає найбільш істотний вплив на стан постави юних футболістів.

7. У розділі 4 при визначенні шляхів удосконалення навчально-тренувального процесу юних футболістів дисертант акцентував увагу експертів на 4 групах питань. Чому саме на цих групах питань сфокусував увагу здобувач?

8. У практичних рекомендаціях недоцільно представляти інформацію про можливість контролю стану опорно-рухового апарату юних футболістів, оскільки ця проблема не досліджувалася у дисертаційній роботі.

Зазначені зауваження не знижують наукової цінності роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок

Дисертація Ярмолинського Леоніда Михайловича на тему «Корекція порушень постави у футболістів на етапі початкової підготовки» подається вперше, є самостійною, завершеною науковою працею, що розв'язує важливе наукове завдання галузі фізичного виховання і спорту. Робота відповідає вимогам п.11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, профілю спеціалізованої вченої ради К 08.881.01 та паспорту спеціальності 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за вказаною спеціальністю.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент кафедри
спорту і спортивних ігор,
декан факультету фізичної культури
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

І. І. Стасюк

Стасюк І.І. засвідчую

Боднар І.Є.